ხუთშაბათი. 1918 წ. მარტის 1 (14) № 45

ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურ. ზე 35 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

ხელნაწერთა მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის გვარობა და მისამართი. უმოწონოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი სტატიები მასალა არ ინახება და რედაქცია ვალდებული არ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია დღეს დღეში 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ამავე დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარგალი. ფოსტის მიერ: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის მიერ: Тифлисъ. Сакартвело.

კონტორა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 50 მ. 6 თვით 27 მ. 3 თვით 13 მ. 50 კ. ერთი თვით (მხოლოდ თბილისში) 4 ნ. 50 კ. ცალკე № 30 კაპ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებული განცხადებისთვის ფასი ორჯერ მეტია. საშვლოდ გარა განცხადება თითოჯერ ზომით: 15×2=10 მანეთი, 20×2=13 მანეთი, 30×2=15 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 1 მან. ქალაქს გარეთ 1 მ. და 50 კ. ფუფლი და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოგზავნოს კონტორის სახელზე. სარეკლამო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქმნას არა უგვიანეს 1½ საათისა კონტორაში. კონტორა ღია ყოველ დღე 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

დღეს:

ინოგენები:

ოსმალთა საზავო დელეგაცია რაუს-ბეის თავმჯდომარეობით ტრაპიზონს თებერვლის 27-ში მისულა.— ქართველ ლაშქრის სარდლად დანიშნა ცნობილი სტრატეგი, ენერალი ვასილ გაბაშვილი,— შტაბის უფროსად—პოლკოვნიკი ალექსანდრე ზაქარიაძე.

სახალხო კომისრები პეტროგრადიდან მოსკოვს გადმოვიდნენ.

წერილები:

მეთაური. საქართველოს ჯარი.
ბ. ძიძოძე. ომის მოლოდინში.
შ. ამირეჯიბი. სეიმში.
ბივი ბოლლენდ. გიორგი შერვაშიძე.

ი. ლოთაქიფანიძე. სოციალ-დემოკრატიისა (ფელეტონი).
ფ. ბ—ლი. მუხრანის საუფლისწულო მამული.
კორესპონდენცია. ფოთიდან.

კარტო, გავო და ნიკო ხახუტაშვილები გულითადის მწუხარებით ატყობენ ნათესავთა და ნაცნობთ უფროსად დაკარგვას საყვარელ და დაუვიწყარ დის

თამარ სიმონის ასულის

გელიაშვილისას (ხახუტაშვილი)

გამოსვენება ხუთშაბათს საკუთარ მინდან (ახალციხის შესახვევი № 9). 1 მარტს დილის 10 საათზე, წმ. ნინოს ეკლესიაში და დაკრძალვა იქვე სასაფლაოზე.

2—1041—2

გულდათუთქული მეუღლე ანდუყიკ ალექსანდრეს ასული ჯავახიშვილი შვილებით ლარისა, ბალვა, დიმიტრი და დედ ლუბა ალექსანდრეს ასული ტრიგონოვისა ატყობენ ნათესავთა და ნაცნობთ საყვარელ და დაუვიწყარ ქმრის, მამისა და სიძის

გიორგი (გურგენა) დიმიტრის ძე

ჯავახიშვილის

უფროფოთ გარდაცვლებას.

პანაშვიდი ყოველ დღე 6 საათზე, საკუთარ მინ ზე ელისამედის ქუჩა № 98. გასვენება შაბათს 3 მარტს 10 საათზედ ამადლების საყდარზე. დასაფლავება იქვე საყდრის ეზოში.

2—1051—1

ღრმად დაწუხარებულნი: ბ ვ ნინო გიორგის ასული ფავლენიშვილისა ქალებით, ძენი ალექსანდრე და ილია გიორგის ძენი და ძალი ბარბარე ალექსანდრეს ასული ქალით ფავლენიშვ ლები ატყობენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ შაბათს მარტის 2-ს გადახდილი იქნება გვ ვინებულის პოლკოვნიკ

ვასილ გიორგის ძის

ფავლენიშვილის

სულის მოსახსენებლად

წირვა და პანაშვიდი კუკიის წმიდა ნინოს ეკლესიაში დილის 11 საათზე.

1—1047—1

ივანე და ელენე გომართელი ატყობენ ნათესავებს და ნაცნობ-შეგობრებს, რომ ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ მოიცვალა 27 თებერვალს თბილისში მათი ტკბილი და დაუვიწყარი დედა

სალომე გომართელი

დაკრძალვა ს. გორისაში მარტის 3-ს.

1—1050—1

„საქართველოს“ კონტორა

აცნობებს, რომ 20 თებერვლიდან გაზეთი ეღირება თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. სოლო რკინის გზის სადგურებზე 35 კაპ.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

მთაწარი კომიტეტი

იმყოფება სასახლის ქუჩაზე № 5, (გაზეთ „საქართველოს“ რედაქციის მინა). დიაა ყოველ დღე დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 1 საათამდინ და საღამოს 7—9 საათამდის. ამ დროს განსაკუთრებულ ზეიძლება ორივე ცნობების შესახებ, ისე წერილად ჩაწერა და შემოწირულობა. ა შეტანა.

ცნობდეგა, რომ შემოწირულია საქართველოს ეროვნული ფონდის განკარგულებაში მიიღეგა ეროვნულ საგზოს საგმართველოში, (ფრილინის ქუჩა, 11, საბუთარი სახლი) დილის 11—3-მდე

პეტრე გრიგოლის ძე მელია

გულდათუთქული ატყობს ნათესავ, ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ ჩემი ძმა

ბ ე ბ ლ ა რ ი

19 იანვარს გვიანა სახლიდგან, იმ დღესვე სადამოს ყოფილა გ. ცაბაძეს სახლში, სადაც დატია ოქროს საათი და წერილი საში ამბაშელის გადასაცემად. 21-ში მიგიღე წერილი რომლის შინაარსიდან ჩანს ერთი ოთ ერთ თვის ავადმყოფობის შემდეგ დარწმუნებული ბაში, რომ მისი მორჩენა შეუძლებელია და ხსნა არსაიდან არის. გადაუწყვეტია მდ. მტკვარში გადავარდნა და ამით წუთისოფლის გამოთალმება. ამ მიერ ზომების მიღებამ მის მოსანახავად არავითარი შედეგი არ მომცა, ამიტომ უმორჩილესად ვთხოვ ყველა ჩემს და მის ნაცნობთ და მეგობართ დახმარება ადმოსაჩენად.

პეტრე გრ. მელია.

1—1048—1

ქართული კლუბი

ქართული დრამა. წარმოდგენა № 39.

ხუთშაბათს, მარტს 1 1918 წ. თბ ქართ. დრ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

დღენი ჩვენი ცხოვრებისა

4 მოქმ. ანდრეევისა, თარგ. ა. იმედაშვილისა.

მონაწილეობენ—ქალნი: ქიქოძე ა., შოთაძე ა., ივერიელი ა., ჩერქეზიშვილი; ვაჟნი: გვარაძე ნ., ხარდალიშვილი ი., თარხალაშვილი ი., იშხნელი გ., იმედაშვილი ა., ერმეძე ი., კობახიძე ი., მატარაძე ვ., ფალიკაშვილი ვ., ციციშვილი კ.

რეჟისორი ვალ. ფალიკაშვილი.

დასაწყისი ხალამოს 7½ საათზედ.

1—923—1

პარასკევს, მარტის 2-ს,

ანდრია (ჯიჯიკო) დავითის ძე წულუკიძე

საქველმოქმედო მიზნით ჰმართავს

საღამო-მასკარადს

სალამო ნასკარადი გაიმართება „ალოჯანი სიჩაიეში“, ბოლოვინის პროსპექტი № 39. „სიჩაიეში მოწყობილი იქნება **ამერიკული ლოტარეია.**

დაუკრავს საზანდარი სალამოს 10—2 საათამდის.

9 საათიდან შესასვლელი ბილეთები გაიყიდება იქვე შესავალთან.

ფასი ქალებისათვის—1 მან., კაცთათვის 1 მ. 50 კ. 2—1

საქართველოს ჯარი

კარზე მომდგარს გასაჭირს, სამშობლოსა და ეროვნული თავისუფლების დაცვის საკითხს, მრავალჯერ გაუერთიანებია საქართველოს დაქსაქსული ძალები.

ეროვნული საფრთხის წინაშე ეროვნულ ძალთა გაერთიანება-შეკავშირებას, მრავალჯერ დაუსნია ჩვენი სამშობლო და დაუცავს ქართველი ერის არსებობა და თავისუფლება.

ქართველს ერს დღეს ასეთი საფრთხე და ეროვნული განსაცდელი მოელის და როგორც მრავალჯერ ძველად, ისე ეხლაც, მას მხოლოდ ასეთი ეროვნული მთლიანობა, ეროვნულ ძალთა გაერთიანება იხსნის გასაჭირიდან. პატარა ერი ძლიერია, როდესაც ის თავის არსებობას იცავს, მაგრამ სუსტი და უმწეოა, თუ მან ყველა თავისი ძალები ვერ გაერთიანა ამ არსებობისთვის ბრძოლაში.

საქართველო კუთხეებად, ოლქებად და მაზრებად არის დაყოფილი. ქართველი ერი კლასებისა, საზოგადოებრივ ჯგუფებისა და პარტიებისაგან შესდგება. მაგრამ საქართველო ერთია და ქართველი ერი ერთს მთლიანს ეროვნულს არსს წარმოადგენს. მათუმი, მათუმის ოლქი, ზღვის სანაპირო და სამაჰმადიანო საქართველო, როგორც ცოცხალი ნაწილი ცოცხალი ეროვნული ხეუდისა—ყოველივე ეს საქართველოს, ქართველი ერის საკითხია და ამ საკითხში ერთია საქართველო და ყველა მისი ნაწილი, ქართველი ერი და ყველა მისი კლასი, თუ ჯგუფი.

გარეშე საფრთხემ, კარზე მომდგარმა განსაცდელმა უნდა გამოიფხიზლოს ყველა, ვინც ღერმდის თავის სიმეცით და უკურებით ვიწრო პარტიულს და ვიწრო ჯგუფურს პოლიტიკას აწარმოებდა. მხოლოდ მაშინ, როდესაც საქართველოს საზღვრები დაცული და შეუფარგლული იქნება, როდესაც ქართველი ერის თავისუფლება და პოლიტიკურ ეკონომიური განვითარება უზრუნველყოფილი იქნება, ყოველს ჯგუფსა და ყოველს წრეს მიეცემა საშუალება თავისი ინტერესის დაცვისა და თავისი გაფლენის გამტკიცების საშუალება.

სანამ დაცული და შენარჩუნებული არ იქნება ეს საერთო, ძალთა დაყოფა, დანაწილება, შინაური ბრძოლა და უთანხმოება მაგნე და საზარალოა ყოველი წრე და ჯგუფისათვის, დაღუპველია მთელი ერისა და მთელი ქვეყნისათვის.

შეერთებული მუშაობა ლაჩარებით უნდა დავიწყოთ. დაყოვნება დაღუპველია. შეერთებული მუშაობა სამშობლოს დაცვისათვის ქართველ ჯარის შექმნით უნდა დავიწყოთ. ჩვენ ვერ შევქმნით დიდს სამხედრო ძალას, დიდს ჯარს და ლაშქარს, მაგრამ რასაც შევქმნით, ის უნდა იყოს ნამდვილი ჯარი, ნამდვილი ეროვნული ძალა. ჩვენ უკვე საკმაო შეცდომები ჩავიდინეთ, და საკმაო სამწუხარო გამოცდილება მივიღეთ. ამ განსაცდელის ჟამს ჩვენ უნდა უარყოფა ყოველივე ის, რის მაგნებლობა, ჩვენ ნათლად დავინახეთ. ჯარი უნდა იყოს ჯარი და არა შეიარაღებული ბრბო, დემოკრატიული მთავრობისა და თავისი ფფრინსების მორჩილი და გამგონე, მტკიცე დისციპლინით და ერთსულოვნებით შეკავშირებული და შეერთებული.

მხოლოდ ასეთი მტკიცე და ერთგული ჯარი შესძლებს საქართველოს მიწა-წყლისა და თავისუფლების დაცვას. მხოლოდ მას შეუძლიან დაიცვას ქართველი ერი გარეშე მტრისა და შინაური ანარქიისაგან.

ყველა ჯგუფი და ყველა წრე მოვალეა ხელი შეუწყოს საიმედო სამხედრო ძალის შექმნას.

ომის მოლოდინში

ამ კადნიერი დეპეშის შემდეგ, რომელიც ვიბიბ-ფაშამ კავკასიის ჯარის სარდალს გამოუგზავნა, ცნობა მოვიდა რომ ოსმალეთის საზავო დელეგაცია მოვიდა კიდეც ტრაპიზონში ეს ცნობა არსებითად არ სცვლის საქმის მდგომარეობას. ახლა თითქმის უეჭველია, რომ ოსმალო რწმენებულები ტრაპიზონში ბრესტლიტოვსკის ხელშეკრულების დადასტურებასა და ბათომის, ყარსის და არტაანის დაცლას მოითხოვენ.

ჩვენ გვგონია, რომ ბრწყინვალე პორტა დიდათ სცდება ანგარიშში. არც საქართველო, არც სომხეთი ის დაბალი ღონე არ არის, რომელის თავისუფლად გადალახვა შეუძლია ბებერ და ლონეგამხდარ ოსმალურ სახელმწიფოს. ჩვენი დემოკრატია ისევე თავდაწყებულად იბრძოლებს თავისი პრესტიჟისა და ტერიტორიის დასაცავად, როგორც ჩვენი წინაპრები ოდესაც ქრისტიანული სარწმუნოებისა და ზნეობრივი იდეალების დასაცავად იბრძოდნენ.

მართლაც, რა მოხდება, რომ ქართველმა ერმა სამარცხვინო სიტუაცია გამოიჩინოს და საბრძოლოთ გაბაგრეული ბეგები უბრძოლველად დასთმის? რასაკვირველია, დათმობა ნანატრ მშვიდობიანობას არ მოგვიტანს, მხოლოდ უფრო გაძლიერებს მტრის მადას. დიდი საერთაშორისო ომი ჯერ არ დამთავრებულა. ოსმალეთი სასტიკად მარცხდება ამ ომში. ჯერჯერობით მან დაკარგა ბასორა, ბაღდადი, ერუსალიმი, შეძლება ხვალ ინგლისელებმა მთელი შეაჩერინარე და სირია ჩაიგდონ ხელში. ცხადია, რომ ოსმალეთის ნაკლები წინააღმდეგობის ხაზს მოიახავს და ჩვენს ხარჯზე შეეცდება დანაკლისის ანაზღაურებას. ბათომი დასავლეთ საქართველოს გასაღებია. ბორჩალი და ყარსი მტკვრის ხეობასა და თბილისს სდარაჯობენ. თუ ეს დიდი ცხრა-სიმაგრეები დავკარგეთ, მთელი საქართველო მტრის ფულისწყროშისა და მოწყალების ანაბარია გაბდება. ოსმალური ბასკერეგისა და ჩეტნიკების ზნეობრივ ფრდეები შეეხვევიან ჩვენ ნაყოფერ ველებს და დდევნდელი ვეზიბ-ფაშები ისტორიული ლალა-ფაშების მწარე დღეებს გაგვახსენებენ. დამარცხება მთელი ქვეყნის ზნეობრივ დაცემას გამოიწვევს. ხელახლა თავს იჩენს პროვინციული და პარტიული დაქსაქვა, შინაური ანარქია და საბოლოოდ ომი გაძლიერდება. მრავალად გამოჩნდებიან სამშობლოს გამყიდველები და მოდალატენი, რომელნიც მტრის შემწეობით პირადი ბედნიერების გამტკიცებას შეეცდებიან. და პოლის აგვიჯანყდებიან ახლო-მახლო მეზობლები, რომელნიც ჩვენს მინდურებსა და საკონეულში იჯფასიან ადგილს დაინახავენ. ხალხი ზურგს შეაქცევს დემოკრატიულ იდეალებს, რაკი დარწმუნდება რომ დემოკრატიამ ვერ შესძლო მისი მიწა-წყლის დაცვა გარეშე საფრთხისაგან. და მომავალი თაობები იძულებულნი იქნებიან შრომის ხარკი აძლიონ სტამბოლს, როგორც ჩვენი წინაპრები იძულებულნი იყვნენ მისთვის ლამაზი ქალებისა და ვაჟების ხარკი ეძლიათ.

ამ საშინელმა პერსპექტივამ სასოწარკვეთილებამ გმირობა უნდა გვიკარნახოს. მართალია მცირერიცხოვანნი ვართ, მაგრამ როგორც ჩვენი სა-

კუთარი წარსული და უახლოესი გაკვეთილები გვასწავლის, საერთაშორისო შეჯიბრებაში რიცხვს არა აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა. ერეკლე მეორის ლაშქარი ასპინძასთან კ-დევ უფრო მცირერიცხოვანი იყო, ვიდრე ბათუმსა და არტაანთან თანამედროვე საქართველოს ლაშქარი იქნება. ჩვენს მახსოვრობაში თითქმის ყოველთვის გამმარჯვება უფრო მცირერიცხოვან ჯარებს რჩებოდათ.თვით გერმანელები ამბობენ, რომ ომი მორალურ ენერგიათა შეჯახებაა. თუ ქართველ ერს ამ ქვეყნად რაიმე კულტურული და ზნეობრივი მისია აქვს შესასრულებელი, არ შეიძლება საბოლოოდ დამარცხდეს ბარბაროსებთან ბრძოლაში.

პურსა და თოფის წამალზე მეტად დღეს ზნეობრივი განახლება გვჭირია. ჩვენი ხმალი დაჟანგულია და ჩვენი სული გამშვარტლული, მაგრამ ხმლის დაფერვა უფრო ადვილია, ვიდრე სულის გაწმენდა. მზიანი ბათომი და ნარინჯიანი ლივანა ჩვენი განწმენდის ასპარეზად უნდა იქცეს. უნდა შეეჩვიოთ მხარი-მხარ სიარულს. ყველაზე დიდი ცოდვა დღეს უიმედობა ან იქვიანობა იქნებოდა. გასამართლებულია ყოველი სასტიკი ზომა სკეპტიკოსების წინააღმდეგ. მით უმეტეს არ უნდა დავინდოთ სამშობლოს ორგულები და მოღალატენი. ვინც სტამბოლის გზით სამოთხეში შესვლას აპირობს, ეხლავე უნდა გამოემშვიდობოს საქართველოს მზის სინათლეს. არაფერი არ არის ისე საშიში, როგორც ეროვნული სულის გაორება: ეს ნათლად დაამტკიცა იტალიის და რუმინიის მაგალითმა.

პარტიულმა ადამიანებმა. რომელნიც დღეგანდელ მთავრობას სათავეში უდგანან, უნდა დაივიწყონ თავიანთი პროგრამული ანბანი. ეროვნულ იდეას უპირატესობა უნდა მიეცეს პარტიული იდეის წინაშე, მთავრობის რეორგანიზაცია სახელმწიფოებრივი ინტერესების მიხედვით უნდა მოხდეს. ამ ინტერესების მიხედვით უნდა გადასწყდეს უდიდესი შინაური საკითხი, რომლის ბედზე შეიძლება მთელი საგარეო ბრძოლა იყოს დამოკიდებული. საჭიროა, რომ ყოფილი მემამულისა და გლეხისთვის რაც შეიძლება უფრო ძვირფასი გახდეს სამშობლო კერა. ეს კი მაშინ იქნებოდა, თუ აგრარული ურთიერთობა ომის დაწყებამდე მოწესრიგდება. მაგრამ სამშობლოს ფული სჭირია. ფულის მისაღებად სხვათა შორის ერთი გზა კიდევ გვაჩვენეს ფრანგის რევოლუციონერებმა: ჩამორთმეული მიწები ეროვნულ საკუთრებად უნდა გამოცხადდეს და გაიყიდოს სამართლიან ფასებში.

გერონტი ქიქოძე.

საფინანსო პროგრამა ჩვენი სოც.-დემოკრატიისა

იმ დეკლარაციაში, რომელიც სოციალდემოკრატების ფრაქციამ წაიკითხა ამიერ კავკასიის სეიმში 15 თებერვალს, მოყვანილია ზოგიერთი ზომები, რომლებიც ფრაქციის აზრით საჭიროა სიდგულ იქნენ ნორმალური საფინანსო ცხოვრების აღსადგენად. ეს პირველი შემთხვევაა, როცა ჩვენი უმთავრესი და ამ დროში კი გამგე პარტია შეეხო საფინანსო პოლიტიკის პრაქტიკულ მხარეებს და თავისი, როგორც მთავრობის მომავალ მოქმედების პროგრამა დასახა. ჩვენც საჭიროთ გვთვლით გავარჩიოთ ეს პროგრამა და ეჩვენოთ როგორც მისაღები, ისე მიუღებელი ზომები. დეკლარაციაში ეს პროგრამა აღნიშნულია ამიერ კავკასიის მასშტაბით და ჩვენც იმავე მასშტაბით ვიხელმძღვანელებთ მიუხედავად იმისა, თუ რამდენათ გამოსადეგია ეს პროგრამა ამიერ კავკასიის ამა თუ იმ ერისათვის და რამდენად თანახმა იქნებიან ამ პროგრამაზე ეროვნული საბჭოები.

დეკლარაციის აზრით („ერთობა" 18 თებ. № 40) „ფინანსიური კრიზისი მჭიდროთ გადახლართულია საერთო სამეურნეო ცხოვრების არეგ-დარეგვასთან და მისი გადაჭრა ამიერ კავკასიის ფარგლებში ძნელია". ეს დებულება ეჭეშმარიტებაა. მაგრამ ეჭეშმარიტებაა ის დებულებაც, რომ არც ერთი სხვა სახელმწიფო და არც ერთი სხვა დემოკრატია ამაზედ ჩვენ არ დაგვეხმარება. პირიქით ყოველი მათგანი ეცდება თავისი ფინანსიური კრიზისი, რამდენადაც შეძლება შესწევთ, სხვათა შორის ჩვენი ზურგით შეიმსუბუქონ, თუ ჩვენვე არ დავადექით საკუთარ გზას და წინასწარი ზომებით ეს თავიდან არ ავიცილეთ.

ფინანსიურ-ეკონომიური კრიზისის ასაცდენად დეკლარაციაა ავალებს სეიმს, შეეცადოს მიიღოს ფინანსიური ხასიათის სასწრაფო ზომები, რომლებსაც თვით დეკლარაცია უწოდებს „პალიატიურ" საშუალებად: 1) ზოგიერთი მასსიურ სახმარებელ საგნებზედ მონოპოლიის დაწესება, მაგ. პურზედ, ნავთზედ და სხვ.; 2) წარმოების ისეთ დარგების ნაციონალიზაცია, რომლებსაც მთელი ხალხისთვის აქვს მნიშვნელობა; 3) გადასახადების და ტარიფების მთელი სისტემის გადასინჯვა. მცხოვრებთა დარიბ კლასების ინტერესების დაცვით.

მონოპოლია მასსიურ სახმარებელ საგნებზედ ტეხნიკის მხრივ ყოველგან ვერ არის შესაძლო. თუ იგი შესაძლებელია განხორციელდეს ისეთ საგნებზედ, რომელნიც განსაზღვრულ ადგილს იჩენენ თავს, ან ადვილათ შეიძლება იმათი შეკრება, როგორც მაგ. არაყსა და ნავთზედ, გაუგებარია, როგორ შეიძლება მონოპოლიის მოწყობა პურზედ და სიმინდზედ, რომელიც ყოველგანაა, სადაც მიწაა, და რომელიც დიდ ზრუნვას თხოულობს რომ თავისი თვისება შეინახოს და არ გაფუჭდეს. თუ ამ საშინელ ომისა და სიმშილობის დროსაც სასურსათო აპარატი ცდილობს, მაგრამ ვერ ახერხებს, ჩაიგდოს ხელში მონოპოლია ფქვილისა, რა უნდა მოხდეს მაშინ, როცა ეს უბედური სანა გაიგლის და საქონლის გადატან-გადმოტანასაც გზა გაეხსნება. ნუ თუ დეკლარაციის ავტორნი ფიქრობენ, რომ იმ ნორმალურ დროსაც ამ გვარი უბადრუკი და უხეში აპარატი შესძლებს აწარმოოს თავისი მოქმედება.

მაგრამ ყველაზედ უფრო შესამჩნევი ის არის, რომ ეგ ზომა საფინანსო ხასიათისა კი არაა, არამედ ეკონომიური. მონოპოლია მასსიურ სახმარებელ საგნებზე (ჩვენ ვგულისხმობთ ეგრედ წოდებულ პირველ მოთხოვნილებათა საგნებს) არას დროს და არსად არ შემოუღიათ ფინანსების გასაძლიერებლად. მით უმეტეს არ შეძლებენ ეს ხასიათი დაუახოს მონოპოლიას დემოკრატიულმა წესწყობილებამ. იმისი მიზანი იქნება მასსიურ საგნებზედ, რაც შეიძლება დაბალი ფასები იქონიოს. ამისათვის კი მონოპოლია კი არ არის საჭირო, არამედ საჭიროა რამოდენიმე ადგილს იქონიოს მთავრობამ ამ საგნების საწყობი, რომ სპეკულაციის ან სხვა გაჭირვების დროს მთავრობას შეეძლოს გამოიტანოს ბაზარზედ ეს საგნები და მით შეებრძოლოს ფასის გადიდებას. აქ მოსალოდნელია არა მაგგება, არამედ ზარალიც კი, მაგრამ ეს ზარალი რამოდენჯერმე ანაზღაურებული იქნება ხალხის კეთილდღეობით.

ნაციონალიზაცია წარმოების ისეთი დარგების, რომლებსაც მთელი მხარისათვის აქვთ მნიშვნელობა, საფინანსო პოლიტიკის საქმეა. მხოლოდ ეს საშუალება არა თუ „პალიატიურია", არამედ მეტად შორეული. ახალი რკინის გზების გაყვანა, მდინარეების ძალით სარგებლობა და სხვა ითხოვს მეტად ბევრ დროს, უფრო მეტ ფულს და ამ საშუალებით ეხლანდელ ნორმალური ფინანსიური ცხოვრების აღდგენა, რასაკვირველია, შეუძლებელია.

როდესაც ასე უარყოფით ვუყურებთ ჩვენ დეკლარაციის მიერ წამოყენებულ საკითხების მონოპოლიის და ნაციონალიზაციის შესახებ, ჩვენ სახეში გვაქვს შემდეგი გარემოებაც. საერთო შორის კატასტროფამ და არა ჩვენმა სურვილმა ჩვენი ქვეყნის მართვა-გამგეობა ჩვენვე გადმოგვცა. ჩვენი მომავალი მთავრობა, დემოკრატიული, სოციალისტური იქნება ის, თუ ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული, სრულიად მოუმზადებელი იქნება ამ დიდი საქმისათვის. არც ერთ ნაწილს ჩვენი საზოგადოებისას, ამგვარი დრო არ გაუთვალისწინებია და არა თუ დაწვრილებითი პროგრამა, არამედ ზოგადი შეხედულებაც არ შეუმუშავებია, მაგ. საფინანსო დარგის მართვა-გამგეობის შესახებ. ამისთანა დროს დაჭირთვა ახალი გამოუცდელი მთავრობის ისეთი დიდი საქმეებით, რომელიც ჯერ არსად ნორმალურ დროსაც არ ყოფილა ცხოვრებაში განხორციელებული, ამ მთავრობის დაკვლა იქნება. ეს საქმეები უნდა გატარებული იქნეს თანდათანობით და დროთა მიხედვით და არა ეხლავე წინასწარი განყენებითი შეხედულობით.

გადასახადების და ტარიფების გადასინჯვა დიდი მნიშვნელობა ექნება, თუ კი საყოველთაოდ გატარებული იქნება ის აზრი, რომ დაარსებული გადასახადი და ტარიფი ყველას გადახდება და ყველგან გატარდება. მაგრამ დიდი შედეგი ამ საშვალებას წინდაწინვე უნდა ითქვას, არ მოყვება, რადგან ეს გადასახადები და ტარიფები 1917 წელსაც ისე გადიდებული იყო, რომ ამაზედ მეტი ბევრად მომატება შეუძლებელია. გადასახადებისა და ტარიფების ძლიერ მომატებას ის უარყოფითი მხარე აქვს, რომ ამ გვარ მომატების შემდეგ საერთო თანხა შემოსავლისა კი არ მატულობს, კლებულობს. გადასახადებს არ იხდიან. ბევრი წარმოება ირღვევა. მისვლა-მოსვლა და საქონლის გადატან-გადმოტანა მცირდება. მდიდარი ხალხი კი ჩვენში და ნამეტნავად საქართველოში ძლიერ ცოტაა ამ მათი გადასახადების მომატებით ფინანსიურ კრიზისს თავს ვერ დავადწევთ, მით უმეტეს, რომ მდიდარ ხალხის ქონება და მათი სიმდიდრე ამგვარ გადასახადების და ტარიფების დროს ჩვენ მხარეს ადვილათ გაეცლება ხელიდამ და სხვა ქვეყნებში გადაიბარგებს.

გადასახადების და ტარიფების მომატებაზე ბევრად უფრო გონიერი საფინანსო ზომა იქნებოდა, რომ სახელმწიფო ადგილებისა და მსხვილ მეპატრონეთაგან ჩამორთმეული მამულები მთავრობას გაეყიდოს მშრომელ ხალხზედ, მაგრამ ამაზე დეკლარაციაში, რასაკვირველია არაფერია ნათქვამი და ამაზედ მის ავტორებთან ლაპარაკი ჯერ-ჯერობით ნაადრევია.

„რომ ამ ფინანსიური რეფორმების ცხოვრებაში" გატარება შესაძლებელი იქნეს, საჭიროა, ამბობს დეკლარაცია, ყველა საბანკო კრედიტი სახელმწიფო მთავრობის კონტროლის ქვეშ დაეყენონ, რისთვისაც ყველა კერძო ბანკები სახელმწიფო ბანკის ხელმძღვანელობის ქვეშ უნდა გადავიდეს, რისთვისაც უნდა შესდგეს სინდიკატი.

სახელმწიფო მთავრობის კონტროლი საბანკო კრედიტების შესახებ ყველგანაა საჭირო, რათა ბანკები ემსახურებოდენ ხალხის ინტერესებს. ამ კონტროლის უფლება ძველ მთავრობას ჰქონდა, მაგრამ იგი ამ უფლებით ან არ სარგებლობდა, ან სარგებლობდა ხალხის ინტერესების წინააღმდეგ. არავისთვის გასაკვირი არ უნდა იყოს, რომ ჩვენი ქვეყნის ახალ დემოკრატიულ მთავრობასაც უნდა ეს უფლება იქონიოს. ცხოვრება კი დაანახვებს, რომ ხალხის ინტერესები მოითხოვს არა მარტო კოოპერაციის და სასურსათო დაწესებულებათა დახმარებას, არამედ კერძო ვაჭრობა-მრეწველობის ხელის შეწყობას და განვითარებას. მხოლოდ ამ თვალსაზრისით შეიძლება მთავრობის კონტროლს მიეცეს ფინანსიური ხასიათი, ისე კი იგი იქნება უბრალო მართვა-გამგეობის ზომა.

დეკლარაციაშიდაც და ჩვენც როდესაც ამ საკითხს ვეხებით, ვგულისხმობთ სახელმწიფო მთავრობის კონტროლს და ყოველად შეუძლებლად ვსთვლით სხვა რაიმე ორგანიზაციის, მაგ. საკრედიტო დაწესებულებათა მოსამსახურეების კაეშირის ზედამხედველობას, რის შემოღებას ისე გულუბრყვილოდ და უფიქრად ცდილობდა ამიერ კავკასიის საფინანსო კომისარი ბ. კარჩიკიანი. ამაგე მუხლში მოხსენებული საფინანსოების გასაძლიერებლად. მით უმეტეს არ შეძლებენ ეს ხასიათი დაუახოს მონოპოლიას დემოკრატიულმა წესწყობილებამ. იმისი მიზანი იქნება მასსიურ საგნებზედ, რაც შეიძლება დაბალი ფასები იქონიოს. ამისათვის კი მონოპოლია კი არ არის საჭირო, არამედ საჭიროა რამოდენიმე ადგილს იქონიოს მთავრობამ ამ საგნების საწყობი, რომ სპეკულაციის ან სხვა გაჭირვების დროს მთავრობას შეეძლოს გამოიტანოს ბაზარზედ ეს საგნები და მით შეებრძოლოს ფასის გადიდებას. აქ მოსალოდნელია არა მაგგება, არამედ ზარალიც კი, მაგრამ ეს ზარალი რამოდენჯერმე ანაზღაურებული იქნება ხალხის კეთილდღეობით.

ნაციონალიზაცია წარმოების ისეთი დარგების, რომლებსაც მთელი მხარისათვის აქვთ მნიშვნელობა, საფინანსო პოლიტიკის საქმეა. მხოლოდ ეს საშუალება არა თუ „პალიატიურია", არამედ მეტად შორეული. ახალი რკინის გზების გაყვანა, მდინარეების ძალით სარგებლობა და სხვა ითხოვს მეტად ბევრ დროს, უფრო მეტ ფულს და ამ საშუალებით ეხლანდელ ნორმალური ფინანსიური ცხოვრების აღდგენა, რასაკვირველია, შეუძლებელია.

ეროვნულ საბჭოებს ჩვენ ეკითხებიან: ეს ზომა ეროვნულ საბჭოებს ეკუთვნის, ან ეროვნულ საბჭოებს ეკუთვნის ეს ზომა?

რამდენადაც წინ მიიწევს ჩვენი ჯარი იმდენად მეტი საქმელი ხორბალი უვარდებათ ხელში.

ლუცკში, როვნოში და კოვნოში ყველაფერი იშოვება თუმცა ცოტა ძვირად. ნოვგოროდ ვოლინსკში ხორცი და ქონი ბლომადაა. გირვანქა სამი მარკა ფასობს. თითო კვერცხი 15 ჰფენიგი. ჟიტომირში არაფერი აკლიათ ბლომადაა ჩაი, შაქარი და ყავა.

სოფლის გლეხები არყის ხდაზე არიან გადაგებულნი. ქალაქებს სურსათს არ აწვდიან. წესიერების დამყარებისთანავე შესაძლებელი იქმნება დიდძალ ხორბლის გამოზიდვა.

რუსეთი

სამხედრო გიმნაზია

მოსკოვი. თებერვლის 8. მოსკოვის მესამე სამხედრო გიმნაზიასთან გახსნეს მოსამზადებელი კლასები, განსაკუთრებით პროლეტარების მაგშვებისთვის. მიღებულია უკვე სამოქალაქო ომში დაღუპულ წითელ გვარდიელების და ჯარისკაცთა 30 მაგშვი.

რორბახის აზრი რუსეთზე.

პაულ რორბახი გერმანეთში კოლონიურ-პოლიტიკურ საკითხებში მეტად კომპეტენტურ მწერლად ითვლება. იგი მართლა საუკეთესო მცოდნეა რუსეთის საქმეების. ამიტომ საყურადღებოა ვიცოდეთ თუ რას სწერდა იგი რუსეთის შესახებ მოსკოვის სახელმწიფოს უკრაინის შეერთებამ მეტი სიძლიერე შესძინა. მოსკოვის სახელმწიფომ შესძლო შეეერთებინა დასავლეთ-ევროპის კულტურული ტერიტორია სკანდინავიიდან დაწყებული შავ-ზღვამდე, დაეპყრო ბალტიკა კავკასია და თურქესტანი, მისულიყო ინდოეთის კარებამდის და შორეულ-აღმოსავლეთში მტკიცედ აღმართულიყო.

რორბახი აღნიშნავს, რომ რუსეთის შესასუსტებლად საჭიროა უკრაინის რუსეთიდან ჩამოშორება. „მართალია, ამბობს რორბახი, უკრაინის შესახებ ისეთი აზრია გამეფებული, ვითომც უკრაინა სეპარატულ მისწრაფებას არ აუკარავებდეს, მაგრამ ეს აზრი შემცდარად უნდა ჩაითვალოს. რორბახი აღნიშნავს, რომ ეს სეპარატიზმი უნიადაგოა. საქმე იმაში კი არ არის, რომ 30—38 მილიონი უკრაინა გამოყოფის სურვილს არ ააშკარავებ, საქმე იმაშია, რომ უკრაინა უსათუოდ უნდა გამოეყოს მოსკოვის სახელმწიფოს.

უნდა აღინიშნოს, რომ უკრაინა არის ბედელი რუსეთის ხორბლისა და უკრაინაც აძლევს რუსეთს თითქმის მთელ პარხალს შაქრისათვის და თამბაქოს.

„ამიტომ, დასძენს რორბახი, რუსეთის საფრთხის თავიდან ასაცილებლად საჭიროა უკრაინის რუსეთიდან მოწყვეტა, პოლონეთის აღდგენა, სულერთია რა სახითაც მოხდება იგი, ფინლიანდიის ბალტიის პირას მდებარე სამ გუბერნიის და ლიტოვეთის ჩამოშორება“.

დღეს დღეობით გერმანელებმა ამ მიზანს მიაღწიეს—მაგრამ ვინ იცის იქნებ ესეც იოტაბონ.

უკანასკნელი დეპეშები

კოვკასიის ფრონტზე ოსმალთა ახალი ჯარი მოხულა, განსაკუთრებით ტრაპიზონის და აზრუმის გზებით. ხმები დადის აზრუმი აიღესო.

—

თებერვლის 27-ის თარიღით ამიერ კავკასიის კომისარიატს დეპეშით ატყობინებს ფოთიდან პორტის უფროსი პეტროვი: მეზღვაურთა კავშირი დაპატრონებას უპირებს სავაჭრო პორტს. არჩეულია პორტის კომიტეტი. როგორცა ჩანს, მოსამსახურენი გულგრილად უცქერიან ამ მოვლენას, საჭიროა თქვენი ფიცხელი განკარგულება.

—

ბერლინის რადიო დეპეშის ცნობით გერმანელებისა და ავსტრო-უნგრეთის ლაშქარს ბახმაჩთან, კიევის ჩრდილო-აღმოსავლეთის მხარეს, რუსის ჯარები გაუფანტავთ. დაუპყრიათ ხადგურები ემერლინგი და რაზეზდნაია (ადესის მახლობლად).

—

თებერვლ. 27, ხად. ადსტაფაში რუსის ეშელონებს გაუძარცვნიათ საბიდეთე კახა.

—

ამიერ კავკასიის კომისარიატის მიერ მიღებულ ცნობებს მიხედვით, თებერვლის 27-ს ხადგურ აღტაღლისთან ბრძოს თავი მოუყრია და თბილისიდან მიმავალ მატარებელს ელოდა გასაძარცვავად.

გაზეთი და პარტიის საორგანიზაციო საქმე არა ჩვეულებრივ ხარჯებს მოითხოვს. ყოველი პარტიის წევრი ვალდებულია პარტიას ნებაყოფილი დახმარება აღმოუჩინოს.

პარასკევს, მარტის 2-ს სამეურნეო ბანკში დანიშნულია

ერთვნ.-დემოკრატიულ პარტიის უველა

საუბნო კომიტეტების პრეება

თბილისის კომიტეტის ახალი არჩევნებისათვის.

ქრონიკა

თბილისი.

ეროვნულ ხაბჭოს დელეგაციის გამგზავრება. საქართველოს ეროვნულ საბჭოს დავალებით დასავლეთ საქართველოში გუშინ გაემგზავრა საგანგებო დელეგაცია, რომელშიაც ეროვნულ საბჭოს წევრების გარდა შედიან ქართულ პოლიტიკურ პარტიების წარმომადგენელნი. ამ დელეგაციამ სხვა და სხვა ადგილებში უნდა ჰმართოს მიტინგები და კრებები, რომლებზედაც ხალხს უნდა განუმარტოს დღევანდელ მდგომარეობის სიმძიმე და ხიფათი. ამას გარდა დელეგაციამ უნდა შეადგინოს მოხალისეთა რაზმები.

საშობლოს დაცვისა[illegible]ვის. საქართველოს ეროვნულ საბ[illegible]ოს და ჩვენს რედაქციას საქართველ[illegible]ოს ბევრ კუთხიდან მოსდის დეპეშები, რომლებშიაც მცხოვრებნი ფიცს სდებენ, რომ ისინი უკანასკნელ სისხლის [illegible]ვეთამდე დაიცავენ სამშობლოს.

ქართველ ლაშქრის [illegible]ბრდლად დაინიშნა ცნობილი სტრა[illegible]ეგი და დამსახურებული სამხედრო მ[illegible]ლვა წმინდა გიორგის კავალერი ღენ[illegible]ალი ვასილ დიმიტრის ძე გაბაშვილი.

ქართულ შტაბის [illegible]ფროსად დაინიშნა პოლკოვნიკი ალ[illegible]ქსანდრე ზაქარიაშვილი.

მიტინგი სახაზინო ტატრში. თებერვლის 27-ს, რევოლუციის წლის თავზე სახაზინო თეატრში [illegible]ალრიცხოვანი მიტინგი შესდგა, [illegible]ომელზედაც სიტყვები წარმოსთქვეს [illegible]ესსენმა, უსპენსკიამ, ლომთათიძემ, [illegible]ორთქიფანიძემ, ჩემოდანოვმა და ა. ზურაბოვმა. ორატორების მიერ [illegible]მოწოდებულს ამიერ-კავკასიის დაცვა[illegible] შესახებ ხალხი ტაშის ცემით [illegible]ვდა.

[illegible]ოლეგ ქალის გვამი. თებერვლის 23-ს მინკვიცევის ქუჩაზე იპოვნეს ტომარაში 14 წლის ქალის გვამი. როგორც ნიშნებიდან სჩანს, ქალი თოკით უნდა იყვეს დამხჩვალი.

პროფექტორი ბავშვთათვის. თბილისის ქართველ ქალთა საოსტატო სემინარიასთან („განათლების“ საზოგადოება) არსებულ მშობელთა წრე ჰმართავს კვირას, მარტის 4, დილის 12 საათზე პროფექტორს „კინოპალასში“ ბავშვთათვის; იქვე იქნება მოწყობილი ილფ-ფასიანი ბუფეტი. წმინდა შემოსავალი მოხმარდება უღარიბეს მოწაფეთა.

ქუთაისი

ერობის შემოღებისთვის. გუბერნიის კომისარმა განკარგულება გაუგზავნა ყველა მაზრების კომისარებს და მილიციის უფროსებს, რომ ყოველივე დახმარება აღმოუჩინონ ერობის საქმეთა მოსაწყობად გაგზავნილ ინსტრუქტორებს, რათა მაზრებში პრაქტიკულად გატარებულ იქმნას ერობის შემოღების საქმე.

სისტემატიური თავდასხმა ფოსტაზე. გუბერნიის კომისარმა განკარგულება გაუგზავნა მაზრის კომისრებს და მილიციის უფროსებს, რომ დაუყოვნებლივ მიიღონ ზომები რათა ფოსტები ყველგან სათანადოთ იქმნას დაცული, რადგანაც ორი თვის განმავლობაში თავდასხმისაგან ხაზინას 500 ათასი მანეთის ზარალი უნახავს და ფოსტის გადატანის დროს გაძლიერონ მცველთა რიცხვი.

ხათნოების დათა კურსები. ამ დღეებში ქუთაისში გაიხსნება კურსები ხათნოების დების მოსამზადებლად. მიტინგები შესდგა აგრედვე სხვა ადგილებშიაც. წესიერება არსად დარღვეულა.

სამტრედია

თავდასხმა. თებერვლის 19 ღამის 9 საათზე, 10 შეიარაღებული ბოროტგამზრახელი თავს დაეხვა სამსონ ბოკუჩავას და გაიტაცეს ფულად 2160 მანეთი. ერთი ბოროტგამზრახველთაგანი მოკლეს.

ცაგერი

ანარქია. ცაგერიდან იუწყებიან რომ იქ ჯარისკაცების და ბოლშევიკების წყალობით ანარქია სუფევს. მართვა-გამგეობა ბოლშევიკებს ჩაუგდიათ ხელში. ჯარისკაცები ავიწროებენ ხალხს და ანგრევენ ყველაფერს. იმათ დასაწყნარებლად ქუთაისიდან წითელ გვარდიელები გაიგზავნა.

ახალ-სენაკი

ცეცხლი. თებერვლის 18 ბოროტგამზრახველებმა ცეცხლი წაუკიდეს გ. დადიანის შენობას, რომელიც დაქირავებული იყო შკოლისათვის. მთელი შენობა დაიწვა, ზარალი 80 ათას მანეთს უდრის. ბოროტგამზრახველები ვერ აღმოაჩინეს.

თელავი

ეროვნულ-დემოკრატიულ პიუროს დარბევა. როგორც თელავიდან იტყობინებიან ვიღაც ნაძირალებს დაურბევიათ ადგილობრივი პიუროს ეროვნულ-დემოკრატიისა და საზოგადოთ სდევნიან ამ პარტიაში მიმეფეთ.

ს. იგოეთი. (გორის მაზრა)

მოჰკლეს: იოსებ ყარამანის ძე ზალიშვილი, რომელიც წინა დღეს დროებით ავიდა სოფელში, და იმავე სოფლის მცხოვრები ნიკო გრიგოლის ძე ზალიშვილი, მკვლელები ვერ იპოვეს.

ზემო ნიჩბისი (გორის მაზ.)

როგორც ნიჩბისიდან გვატყობინებენ სოფლის მცხოვრებლებმა არ იკმარეს ციცინეველების დახოცვა და ახლა სახლების ცარცვას მიჰყვეს ხელი ამ დღეებში კიდევ მოუკლავთ სოფელ თელადგორში სოსო თურქისტანიშვილი.

სასურსათო საქმეები

სურსათი. თებერვლის 27-ს კავკავიდან პირველი ტრანსპორტი მოვიდა სასურსათო გამგეობის სახელზე. 13-მა ფურგონმა სიმინდი მოიტანა.

ხატრანსპორტა ავტომობილების გაგზავნა. საგუბერნიო სასურსათო გამგეობამ 9 საქონლის საზიდი ავტომობილი გაგზავნა კავკავს სიმინდისა და ფქვილის გადმოსაზიდად.

საზავო მოლაპარაკება ოსმალეთთან

ოსმალთა დელეგატების მისვლა ტრაპიზონში

ამიერ-კავკასიის სეიმის და მთავრობის თავმჯდომარეებმა ტრაპიზონიდან ბათუმით მიიღეს შემდეგი სამშვიდობო რადიო დეპეშა საზავო დელეგაციის თავმჯდომარის ა.ა. ჩხენკელისაგან: „ოსმალეთის სამშვიდობო დელეგაცია მოვიდა დღეს, თებერვლის 27 ჯავშნოსან „შესტეტ“-ით. დელეგაციაში 5 კაცია. ორი სამხედრო პირი და ორიც სამოქალაქო. თავმჯდომარედ—საზღვაო პოლკოვნიკი რაუფ-ბეი.

ჩვენი დელეგაციის მდივანი მიესალმა ოსმალეთის დელეგაციას ჯავშნოსანზე. ამის შემდეგ ჩვენთან მოვიდა ოსმალეთის დელეგაციის ერთი წევრი მოსალაპარაკებელ დროსა და ადგილის დასანიშნავად. მე და რაუფ-ბეი ერთმანეთს შევხვდით იმ სახლში, რომელიც სხდომისთვის იყო დანიშნული ვინაიდან ჩვენ არ ვიცით ოსმალეთის მთავრობის პასუხი თქვენ უკანასკნელ დეპეშაზე ჩვენს ოლქების დაცლის შესახებ, მე შევეკითხე ოსმალეთის დელეგაციის თავმჯდომარეს: იცის თუ არა იმან რანე ოსმალეთის გენერალისიმუსის წინადადების შესახებ და თუ იცის ისე ხომ არ ესმის ეს წინადადება, როგორც სურვილი საზავო მოლაპარაკების შეწყვეტისა. რაუფ-ბეიმ მიპასუხა რომ დელეგაციამ ამის შესახებ არა იცის რა და გვთხოვა ჩვენ ჩვენი შეკითხვა წერილობით წარვუდგინოთ. პასუხის მოსაცემად ოსმალებმა განსაზღვრული დრო ითხოვეს. ამასთანავე განაცხადეს, რომ მათ მინდობილი აქვთ ჩვენთან მტკიცე ზავის შეკვრა. დღეს რვიდიდან ნახევარზე გადმოვდივარ სამშვიდობო მოლაპარაკებისთვის.

ხელსაწერს ა. ჩხენკელი.

ამიერკავკასიის მიმგზავრობის შედგენა

ნ. ჩხეიძის წერილი გენერალ-კორისადმი

დიდად პატივცემულო ევგენი პეტრეს ძევ!

სეიმის 24 თებერვლის სხდომის დადგენილების თანახმად, რითაც პრეზიდიუმს უფლება ეძლეოდა მიეართოს ამა თუ იმ პირს მთავრობის შესადგენად, სეიმის პრეზიდიუმმა დავადგინა მოგმართოთ თქვენ, ფხოვნით შეადგინოთ ამიერ-კავკასიის მთავრობა. სეიმის ყველა ფრაქციათა ერთსულოვანი დადგენილებით, რაც სეიმმაც დასტკიცა, თქვენ სრული თავისუფლება გენიჭებათ მთავრობის წევრთან კანდიდატების არჩევაში. ამასთან, თქვენი მოქმედება არ იქნება შეკვეცილი არც პარტიული შეჯაჭვებით, არც მთავრობის წევრთა რიცხვის არჩევით ამა თუ იმ პარტიიდან. მომავალ კაბინეტს სამოლაპარაკო საფუძვლად უნდა დაედოს სოციალ-დემოკრატ მენშევიკების ფრაქციის დეკლარაცია, რომელიც გამოქვეყნდა სეიმის 15-ის თებერვლის სხდომაზე.

თქვენი პატივისმცემელი

ნ. ჩხეიძე.

უკანასკნელ ეშელონების წასვლა ფრონტიდან

უკვე [illegible] ხანია, რაც მესამასე ვერსზე მგდარი 12 ეშელონები წავიდა და სარაყამიშის პუნქტი დაიცალა. ახლა იქ შტაბ-პატარა ნაწილები და ტრანსპორტიღა თუ მოიყრის თავს.

ამ უამად მესამასე ვერსზე მოვიდნენ ყუბანის ყაზახთა მეოთხე დივიზიის ნაწილები, რომლებიც სპარსეთში იდგნენ. ხსენებულ დივიზიაში შედის 1500 კაცი; ჰყავთ 2 ათასი ცხენი. დივიზიის ნაწილებს კამარლიუდან შახტახტამდე ბრძოლით ამოსვლა დასჭირდათ. გზა და გზა ყაზახებს ქურთები ესხმოდნენ და სცდილობდნენ იარაღის წართმევას. უკანასკნელ ცნობებით ქურთებს ვამარლოსა და შახტახტის შუა მდებარე ყველა ხიდები ჩაუშლიათ და დაუწვიათ. გზუფუბებით აგრეთვე გზაც. სპარსეთიდან წამოსული მე-66 ე დივიზია მეტად უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდა. ჯერ არის ქურთები არ ანებებდნენ და ახლა უგზობამ და გაგონების დატაცებამ ხომ მეტად გავირეებულ მდგომარეობაში ჩაგდო. შესამლებელი იყო ვაგონების მიწვედება, მაგრამ უბედურებაც ის არის, რომ თვით რკინის გზის მოსაასპარეზენი დაშინებულნი არიან. თავზარდაცემულნი სტოვებენ სამსახურს და გამორბიან. საქმელი არ არის.

ნაწილებმა ფეხით წამოსვლა გადაწყვიტეს. მათვე შეუერთდნენ რკინის გზის მოსამსახურენი ცოლ-შვილით.

ულუხანლუ-ჯულფას უბანი თითრეგისა და ქურთების ხელშია. როგორც მნახველები მოწმობენ რკინის გზებზე დამსხმელ ბანდებს ვინმე უნდა ხელმძღვანელობდეს. ამ უამად მესამასე ვერსე შეკრებილნი არიან ყუბანის ყაზახთა მეოთხე დივიზიის ნაწილები. გზაში ქურთებთან ბრძოლა მოუხდათ ძლივს მოახწიეს თავი. დივიზიის ნაწილებში სულ 5 ათასი კაცია. მათ 2000 ცხენი ჰყავთ.

ქალაქის საბჭო

თებერვლის 26 სხდომა.

8 ნახევარ საათზე თავმჯდომარის ადგილს იკავებს ალ. ლომთათიძე. დარბაზში კადეტები, მონარქისტები, ფედერალისტები, მაჰმადიანები და ს.-რევოლუციონერები არ ჩანან. სხდომების რიცხვი 36 აღწევს.

ალ. ლომთათიძე. როგორ გნებავთ, ქვეყანაში სრულიად არ არის, და სხდომა კანონიერად ჩავსთვალოთ თუ გადავსდოთ.

ბერშტეინი (ს. დ.) ჯერ სხდომას ნუ გახსნით. დავუცადოთ ხმოსნების გამოცხადებას.

იაგჯიანი. (დაშნაკ.) ასე ვარ ივარგებს, დადგენილია, რომ სხდომა ყოველთვის სრულ რვა საათზე ხსნებოდეს. ეხლა რვა საათი [illegible]ცხრა ოცი უკლია. ეს პირველი მოვლენა არ არის. სხდომები ყოველთვის დაგვიანებით იხსნება. ხმოსნები ეეჩვევიენენ დაგვიანებას. ისინი დარწმუნებული არიან, რომ თუ ერთ საათს და ან ზედმეტს დაიგვიანებენ, ამითი საქმე არ წახდება. ამას ბოლო უნდა მოეღოს. დღევანდელი სხდომა უსათუოთ უნდა დაიხუროს. დაე, დემოკრატიულ საბჭოს ხმოსნებმა იგრძნონ, რომ მათი დაგვიანებით სხდომა არ შესდგა.

გრუზენბერგი (ს. დ.) უმჯობესია, რომ კიდევ მოვიცადოთ, ხოლო შემ.

ეროვნული

დეგ მათ გვანუცხადოთ, რომ მათი დაგვიანების მიზეზით, ჩვენ აქ ტყუილად ვიცადეთ.

იაგვალიანი. მე კვლავ მოვითხოვ, რომ სხდომა დახურულ იქმნას.

ალ. ლომთათიძე. ამ რიგად შემოტანილია წინადადებანი: 1) სხდომა დაიხუროთ, 2) მოგზაურთ ხმოსნებს გამოცხადების. როგორ ვნებავთ.

ამ დროს კარებში გამოჩნდებიან ხმოსნები. მდივანი სხდომას აუწყებს, რომ ქვორუმი უკვე შეიკრა.

ალ. ლომთათიძე. ქვორუმი შეიკრა, სიბჭოს სხდომას გახსნილად ვაცხადებ.

ფილიპე მახარაძის განცხადება

თავმჯდომარე კითხულობს ფილიპე მახარაძის განცხადებას:—ბოლო დროს მეტის მეტს აღმაშფოთებელ ამბებს აქვს ადგილი. დახურულია ბოლშევიკური გზეთები, რევოლუციის მაგიერ კონტრ-რევოლუციონერები იმარჯვებენ. 10 თებერვლის ალექსანდრეს ბაღში მომხდარი ამბები ამას აშკარად ამტკიცებენ. ამ ამბებზე საშინელი ამბები არ აწსოვს რევოლუციას. ამის გარდა ამიერ-კავკასიის მთავრობამ ბრძანება გასცა, რომ მე დამპატიმრონ. მე არ შემიძლია გულ-ხელ დაკრეფილი ვიყო. ძველმა რეჟიმმა მე დამაჩვინა დამალვას. მე ეხლაც იძულებული ვარ ვემალო. დღევანდელ მთავრობს, ამიტომ ვანგებებ ხმოსნობას თავს.

ახალი ხმოსნები

ბოლშევიკების სიიდან ფილიპე მახარაძის მაგიერ ხმოსნად ინიშნება ხანაიანი. მენშევიკმა ზეინანოვმა დაანგება ხმოსნობას თავი, მის მაგიერ ხმოსნობს სარქისიანი. აგრეთვე დაანგება თავი ხმოსნობას იაშკინმა (მენშ.) მის ნაცვლად ინიშნება მხეიძე.

უარი ჯამაგირის აღებაზე

მდივანი კითხულობს საჩქარ თავმჯდომარის ალ. ლომთათიძის წერილობითი განცხადებას, რომლითაც უკანასკნელი უარს აცხადებს ჯამაგირზე.

ადგილობრივი ენები პროფესიულ სკოლებში.

პროფესიულ სკოლების მდგომარეობის შესახებ მოხსენებლად გამოდის ქალაძის გამგეობის წევრი კონიაშვილი. მოხსენებლის აზრით აუცილებელია პროფესიულ სკოლებში ქართული და სომხური ენების კვირაში 2 გაკვეთილის შემოღება. სხდომამ წინადადება მიიღო.

ნ. ედიავა. კავკავიდან სურსათი მოგვდის. ეი ეხლა ვეფაპარაკებოდი ტელეფონით კავკავში და გადმოგვცეს, რომ გზაში არის რვა ვაგონამდე ბორბალი თბილისისთვის. სურსათის ჩამოტანის საქმე გაერთიანა ფინანსიურმა ოპერაციამ. კავკავში ვერაგულად მოკლეს დალაქიშვილს ქალაქის ფული, 40 ათას მანეთამდე, კავკავის ხაზინაში თვის სახელზე ქონდა შეტანილი. ეს ფული იყო გადადებული ხორბლისათვის. ხაზინა სხვა პირს ფულს არ აძლევს და საქმე გაჭანურდა. ჩვენ მიგმართეთ მოხელეებს, რათა დაგვმარებოდეს სურსათის გადმოტანაში. მოხელეები მზად არიან კავკავიდან ტფილისში ფუთი ხორბალი 10 მანეთად ჩამოიტანონ. ამის გარდა ქალაქი ალე მოაწყობს თვის საკუთარ ტრანსპორტს, აგრეთვე სურსათის გადმოტანაში მონაწილეობას მიიღებს ქალაქთა კავშირის ტრანსპორტი. იმედი არის, რომ მოკლე ხანში საბჭოთა ქართული გზით ყველ დღიურად 15 ვაგონი ხორბალი მოგვივა. ეს ხორბალი საკმარისი იქნება, რომ ამიერ-კავკასიის მთავარი ქალაქები შიმშილს ავაცილინთ.

დასახიჩრებულთა კომიტეტი

კონიაშვილის მოხსენებით, სიბჭო ირჩევს დასახიჩრებულთა კომიტეტის ხუთ წევრს. კომიტეტის მიზანია, ყოველგვარი დახმარება გაუწიოს დასახიჩრებულებს. დასახიჩრებულ კომიტეტის წევრებად ირჩევენ: მენშევიკებიდან—ტოროშელიძეს და ივანოვს. დაშნაკცაკანებიდან—საქიანს და შაბანიანს. ს.-რევოლუციონერებიდან—ბუშანოვს.

გამგეობის წევრთა არჩევა

ქალაქის გამგეობაში უნდა შეიტანოდეს თერთმეტი წევრი. ვინაიდან ქალაქის პრეზიდიუმის არჩევნების დროს დაშნაკცაკანებმა უარი განაცხადეს ქალაქის გამგეობაში შესვლაზე, ამიტომ ნაცვლად თერთმეტისა ქალაქის გამგეობაში არჩეულ იქნა ცხრაკაცი. ქალაქის თავი თხოულობს, რომ არჩეულ იქმნას დანარჩენი ორი წევრიც. ქალაქის საბჭომ დადგინა, რომ ქალაქის გამგეობა შესდგებოდეს 12 წევრისაგან, და არჩევნები შემდეგ სხდომაზე მოხდეს.

სხდომა თერთმეტის ნახევარზე დასრულდა.

მ. ხ—ლი

ოლქის საადგილ-მამულო კომისიაში

ხიზანთა საკითხი

ხიზანთა საკითხის შესახებ მოამხსენებელად გამოდის გ. ზერცალოვი. მოამხსენებელი აღნიშნავს, რომ 1891 წლის თებერვლის 3-ის კანონის თანახმად, ხიზნებად იწოდებიან ის მოსახლენი, რომლებიც ცხოვრობენ კერძო მესაკუთრეთა ადგილზე პატრონების ნებართვით. ხიზნებს ადგილების პატრონებთან არავითარი დროული ხელშეკრულებანი არა აქვთ დადებული. ისინი მოვალენი არიან განსაკუთრებული მეგარი იხადონ მიწის პატრონების სასარგებლოდ.

ხიზანთა რიცხვი

თბილისის გუბერნიაში ხიზნები ცხოვრობენ გორის, დუშეთის, თბილისის და ციხისეთის მაზრებში. სულ 3656 კომლი. მათგან 3487 კომლი მსხვილ მემამულეთა მიწებზე ცხოვრობს. 169 კომლი კი ბანკების და სხვადასხვა იურიდიულ პირების მიწებზე. ხიზანთა მთელ რიცხვის 75 პროცენტი (2644 კომლი) მსხვილ კერძო მესაკუთრეთა მამულებზე ცხოვრობს; მამულების სიერცე 500 დესეტინას აღწევს; 16½ პროცენტი (575 კომლი) მოსახლეობს 100—500 დესეტინა მიწაზე; 158 კომლი ცხოვრობს ისეთ ადგილებზე, რომლებიც სიერცით 100 დესეტინას ვერ აღწევენ; 110 მოსახლე კომლის მიერ დაჭერილ ადგილების სიერცე კი არ ვიცით. 1913 წ. სახელმწიფო სათაბირონთან არსებულ საადგილ-მამულო კომისიის ცნობებით ხიზნებს 16497,55 დესეტინა ადგია უჭირავთ; მოამხსენებელის მიერ წამოყენებულ ცნობებით კი გამოდის, რომ ხიზნებს ეჭირავთ 19866 დესეტინა მიწა.

ქუთაისის გუბერნიაში ხიზნები ცხოვრობენ ზუგდიდის, სენაკ-ს, ოზურგეთის, შორაპნის, ქუთაისის და ლეჩხუმის მაზრებში. სულ 1692 კომლია. მათგან კერძო მესაკუთრეთა მიწებზე დასახლებულია 1558 კომლი. 52 2% ე. ი. 814 კომლი სცხოვრობს მოზრდილ მამულებზე. ზოგი მათგანი 500 დესეტინას აღემატება; 22 პროც. ე. ი. 345 კომლი დასახლებულია ისეთ მამულებზე, რომლებიც სიერცით 100—500 დესეტინას აღწევენ. 19,1 პროც. ე. ი. 298 კომლი დასახლებულია ისეთ მამულებზე, რომლებიც სიერცით 100 დესეტინას ვერ აღწევენ. 6,7% ე. ი. 101 კომლს მიერ დაჭერილ ადგილების სიერცე არ ვიცით. სახელმწიფო სათაბირონთან არსებულ საადგილ-მამულო კომისიის ცნობებით, ხიზნებს ეჭირავთ სულ 4106 დესეტინა. მოამხსენებლის ცნობებით კი—4303,3 დესეტინა. ხიზნების მიერ დაჭერილი ადგილები შეადგენენ იმ მეათედულთა მიწების 2 პროცენტს, რომლების ადგილებზედაც მოსახლეობენ ხიზნები.

ამ ჯანად მთელს ამიერკავკასიაში ხიზნებს 24169,3 დესეტინა მიწა უჭირავთ. თბილისის გუბერნიაში ერთ კომლ ხიზანზე მოდის 4½ დესეტინა, ხოლო ქუთაისიაში 2,4 დესეტინა.

1891 და 1900 წლის კანონები

1891 წლის თებერვლის 3-ში და 1900 წლის თებერვლის 5-ში გამოცემულ კანონებით, იმ ადგილების პატრონებს, რომლებზედაც დასახლებულნი არიან ხიზნები, სხვათა შორის ძალენ ეთ უფლება, რომლის მიხედვითაც მათ შეეძლოთ:

1)